

OSMANZADE TAİB (ö. 1724)

Osmanzade Taib, Mısır kadılığından azlinden kısa süre sonra zamanın Mısır valisinin Kayserili olduğunu öğrenince, "Aya emir midir, acaba Ermeni midir?" şeklindeki latifesi yüzünden 2 Ramazan 1136'- da (25 Mayıs 1724) onun tarafından zehirletilerek öldürüldü. Ahmed Taib, Nefi'den sonra hicvi yüzünden katledilen ikinci şair olmuştur.

Önceleri Hamdi mahlasını kullanan Ahmed Taib Efendi, yaptıklarına tövbe ederek "Taib" mahlasını almışsa da yine hiciv tarafı ağır basmış ve hayatı boyunca Nabi, Mustafa Sakıb Dede gibi önemli kişileri yermekten vazgeçmemiştir. "Melikü's-şuara" unvanını aldıktan sonra yazdığı ünlü kasidesinde zamanının şairlerini birer nükte ile hicvedip sözü vekili olarak nitelediği Seyyid Vehbi'ye bırakmış, o da bu isteği yerine getirmiş ve sözü Nedim'e vermiştir.

Ahmed Taib Efendi sadece şair değil aynı zamanda güçlü bir münşi idi.

ESERLERİ

1. SİHHATABAD: Kırk hadis şerhi olup III. Ahmed'in hastalanması münasebetiyle 1708 yılında sade bir üslupla kaleme alınmıştır. Önce nesirle açıklanan hadisler daha sonra birer kıta ile nazma çevrilmiştir. Türünün başarılı örneklerinden sayılan eserin birçok nüshası mevcuttur.

2. SİMARÜ'LESMAR: Alaeddin Ali Çelebi'nin *Hümayunname* adıyla yaptığı Kelile ve Dimne tercümesinin özeti niteliğindedir.

3. HADİKATÜ'L-MÜLÛK: Osman Gazi'den II. Mustafa'ya kadar gelen Osmanlı padişahlarının hayatıyla hayratlarına dairdir.

*4. HADİKATÜ'L-VÛZERA: Osmanzade Ahmed Taib'in en tanınmış eseri olup, Osmanlı sadrazamlarının biyografileri ilk defa bu kitapta müstakil olarak ele alınmıştır.

NAZİM (ö.1727)

Na't şairi ve büyük bir bestekâr olarak tanınmaktadır. Aynı zamanda icracıdır (sesi güzeldir)

Şiirlerinde Mevlana sevgisini sık sık dile getirmiştir.

5 ayrı divan düzenlemiştir. 2. ve 3. divanları sadece na'tlerden oluşur. (200'e yakın na't içerir.)

NEDİM (ö.1730)

III. Ahmed döneminin (1703- 1730) başlarında şiirleriyle tanınmaya başlayan Nedîm daha sonraki yıllarda bazı devlet adamlarının yakın çevresine girdi, kendilerine kasideler sunarak dostluklarını kazandı. Özellikle Lâle Devri'nin ünlü veziri Nevşehirli Damat İbrâhim Paşa'nın hemen her faaliyeti için devrin diğer şairleri gibi Nedîm de kıta ve kasideler yazdı; Paşa da kendisini daima gözetip kolladı. Kütüphanesinin hâfız-ı kütüblüğünü yaptığı **İbrâhim Paşa tarafından kurulan tercüme heyetlerinde görev alan Nedîm** meslek hayatında da çabuk ilerledi, 1138'de (1726) hariç medresesi müderrisliğinden Mahmud Paşa Mahkemesi nâibliğine getirildi.

XVIII. yüzyıl şairlerinden Kâmî, Neylî, Âsım, Âtîf, Râşid, İzzet Ali Paşa, Seyyid Vehbî, Mustafa Sâmî, Kelîm, Şeyh Galib ve Pertev'in de Nedîm'e nazîreleri vardır.

XIX. yüzyılın ilk yarısında **Nedîm'in en büyük takipçileri Enderunlu Vâsîf** ile Tanzimat dönemi şairlerini de etkileyen **Leskofçalı Galib**'dir. Nâmık Kemal, Nedîm'i Türk dilinin en büyük şairi sayar. Tefîk Fikret de onun şair portresini bir şiirinde anlatır (Rübâb-ı Şikeste).

I. Dünya Savaşı'nın özellikle aydınlar arasında meydana getirdiği ruhsal çöküntü ortamında yayın hayatına giren **Şair Nedim adlı mecmuada** şairin edebî kişiliğinin ortaya çıkmasında eserleriyle katkı sahibi olan **Ahmed Refik** ile **Ali Canip** gibi yazarların imzaları vardır. Aynı dönemde neşir hayatını devam ettiren Millî Mecmua bir Nedîm nüshası yayımlamıştır. Yahya Kemal ve Mehmed Hâlid'in Dergâh'ta Nedîm'e dair yazıları yanında Ahmed Hâşim de Halil Nihat'ın (Boztepe) Nedim Dîvânı'nı neşri üzerine bir yazı kaleme almıştır.

ESERLERİ

1. DİVAN

Bilinen en eski tarihli nüshası 1149'da (1736) istinsah edilmiş olup Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi'nde bulunmaktadır (nr. Y13).

Eserin yurt içinde ve yurt dışındaki kütüphanelerde kırk beş kadar nüshası tesbit edilmiş olup Halil Nihat tarafından istinsah edilip Ahmet Süheyl Ünver tarafından tezhiplenen bir nüshası Millî Kütüphane'dedir (nr. A.3220).

Eski harflerle üç defa basılan divanın (Bulak, ts.; İstanbul 1291; haz. Halil Nihat, İstanbul 1338-1340) ilk iki baskısı oldukça eksiktir ve yanlışlarla doludur. Halil Nihat, divanı yayıma hazırlarken matbu iki nüshanın yanı sıra yirmi yedi yazma nüshasını kullanmıştır.

Abdülbaki Gölpınarlı, özel kütüphanesinde bulunan ve daha sonra Mevlânâ Müzesi'ne intikal eden bir nüsha ile Halil Nihat neşrini kullanarak divanı yeni harflerle yayımlamış (İstanbul 1951), ikinci baskıda (İstanbul 1972) Süleymaniye Kütüphanesi'nde kayıtlı (Hâlet Efendi, nr. 763) mecmuadaki farklı beyitleri de ilâve etmiştir.

Muhsin Macit, eserin bilinen bütün yazma nüshalarını değerlendirmek suretiyle divanın tenkitli metnini doktora tezi olarak hazırlamış (1994, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), daha sonra da bu metnin popüler neşrini yapmıştır.

Ömer Yaraşır da doktora tezi olarak divanın tahlilini yapmıştır.

2. SAHÂİFÜ'L-AHBÂR Lâle Devri'nde kurulan tercüme heyetlerinde görev alan Nedîm, IV. Mehmed'in müneccimbaşısı Derviş Ahmed Efendi'nin **Câmi'u'd-düvel** adlı Arapça eserini **Sahâifü'l-ahbâr** ismiyle Türkçe'ye çeviren komisyonda da yer almış, İbrâhim Paşa'ya sunulan bu çeviri basılmıştır (I-III, İstanbul 1285).

3. AYNÎ TARİHİ TERCÜMESİ Bedreddin el-Aynî tarafından yazılan **'İkdü'l-Cümân** adlı İslâm tarihi Nedîm'in de içinde bulunduğu tercüme heyetince çevrilmişse de onun hangi bölümleri tercüme ettiği bilinmemektedir.

4. NİGARNAME: İzzet Ali Paşa'nın Nedim'e, yine onun Ayşe adlı sevgilisinin ağzından latife için yazdığı bir mektubun her cümlesine, Nedim'in şaka yollu cevap vermesi suretiyle oluşmuş küçük bir mensur eserdir.(Nedim Divanı [haz. Halil Nihad], s. 223-227)

Mektuplaşma İ. Ali Paşa'nın ilk adımı atmasıyla başladığı için Nigarname onun eseri olarak sunulur. Ancak eserde Nedim'in de emeği olduğu için, matbu ve yazma Nedim Divanı nüshalarında da yer almıştır.

Safâî'nin Tezkire'sine takrizi ve Münşeât-ı Azîziyye'de yer alan, kime yazıldığı tespit edilemeyen bir mektubu bilinmektedir

Nedîm'in bunlardan başka Şehid Ali Paşa'ya mülemma' tarzında bir dilekçesi vardır.